

**HANDBOK
I
ANVÄNDNINGEN AV**

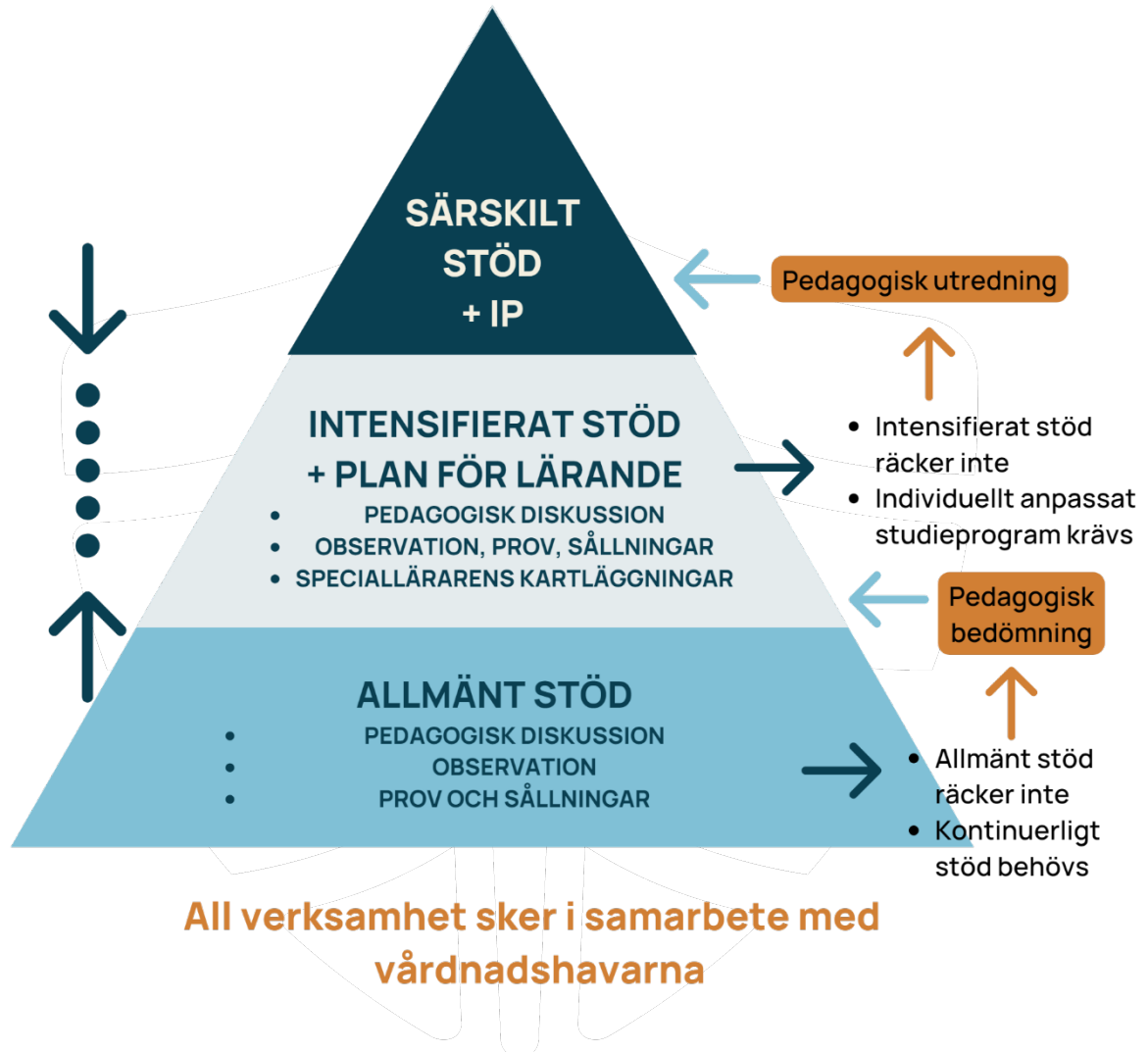
**ALLMÄNT, INTENSIFIERAT OCH
SÄRSKILT STÖD**

Åk 1–9

Innehåll

Stödtriangel	2
Allmänt, intensifierat och särskilt stöd	3
Handledning i samband med stöd (7.1.1)	4
Allmänt stöd (7.2)	6
Plan för lärande (PL) inom allmänt stöd	7
Egna anteckningar gällande Allmänt stöd och Plan för lärande:	7
Intensifierat stöd (7.3)	8
Pedagogisk bedömning (7.3.1)	8
Plan för lärande (7.3.2)	9
Egna anteckningar gällande intensifierat stöd, pedagogisk bedömning och plan för lärande:	10
Särskilt stöd (7.4)	11
Pedagogisk utredning och beslut om särskilt stöd (7.4.1 och 7.4.2)	11
Individuell plan för lärande (7.4.3)	12
Individualisering av lärokursen i ett läroämne och befrielse från studier (7.4.4)	14
Förlängd läroplikt (7.4.5)	14
Undervisning enligt verksamhetsområde (7.4.6)	15
Stödundervisning (7.5.1)	15
Specialundervisning på deltid (7.5.2)	15
Egna anteckningar gällande särskilt stöd och individuell plan för lärande:	17
Stadieövergångar	18
Övergången från småbarnspedagogik till förskola	18
Övergången från förskola till årskurs ett	18
Övergången från årskurs sex till sju	18
Övergången från grundskolan till andra stadiet	19
Tidsschema för förskolan	20
Tidsschema åk 1-6	21
Tidsschema Cronhjelmsskolan åk 7-9	22
Förkortningar:	23
Bilaga 1	24
Pedagogisk bedömning	24
Bilaga 2	26
Plan för lärande	26

Stödtriangel

Allmänt, intensifierat och särskilt stöd

Enligt lagen om grundläggande utbildning ska utbildningen ordnas så att:

- elevens ålder och förutsättningar beaktas och
- elevens sunda uppväxt och utveckling främjas.

Utbildningen ska genomföras i samarbete med hemmet och eleven som deltar i undervisningen har rätt till en trygg studiemiljö.

Enligt lagen har eleven rätt att under arbetsdagen få:

- läroplansenlig undervisning
- elevhandledning
- tillräckligt stöd i lärandet och skolgången genast då behov uppstår
- den elevvård som behövs för att eleven ska kunna delta i undervisningen samt studiesociala förmåner och tjänster.

Skoldagen ska till sin uppbyggnad, sitt innehåll och sina verksamhetsmodeller vara sådan att den skapar möjligheter för eleven att framskrida i inläringen enligt sin förmåga, under trygga former möta tillräckliga utmaningar för att växa och ge möjligheter till att känna arbetsglädje och stolthet.

Stödet ska ges i ett så tidigt skede som möjligt och stödet ska fortgå så länge behovet finns. Stödet som en elev får ska följa de riktlinjer som anges för de tre olika stödformerna; allmänt, intensifierat och särskilt stöd, och stegen ska finnas dokumenterade i elevens Wilma. Alla dokument i elevens Wilma skall delges vårdnadshavarna och i de högre årskurserna i Larsmo även eleven.

En elev kan befinna sig på en viss stödnivå under en kortare period innan nästa överföring sker. Stödets ändamålsenlighet ska regelbundet följas upp och behövliga utredningar ska göras om en överflyttning till en annan stödnivå behövs. En elev befinner sig som helhet på sin översta stödnivå, och bara på en stödnivå åt gången. Det innebär att alla stödformer på den nivån ska finnas tillgängliga för eleven.

För individualisering av mål i enskilda läroämnen krävs alltid en pedagogisk utredning och ett nytt förvaltningsbeslut. Detsamma gäller vid överflyttning från individualiserade mål till allmänna mål.

Vårdnadshavarna och eleven ska inkluderas tidigt i processen för ordnandet av stöd på alla nivåer och det är eftersträvänsvärt att alla parter mår om samarbete. Vårdnadshavarna ska alltid höras inför en överflyttning till särskilt stöd, men kan inte motsätta sig de stödåtgärder och pedagogiska beslut som den undervisande personalen och den mångprofessionella expertgruppen anser vara nödvändiga för elevens framskridande i studierna.

I Larsmo används den digitala plattformen Wilma från förskolan till årskurs nio som en kanal för kommunikation med hemmen och för dokumentation av elevernas trestegsstöd. Dokument som hänför sig till trestegsstödet är *Stödåtgärder*, *Pedagogisk bedömning*, *Plan för lärande (PL)*, *Pedagogisk utredning* och *Individuell läroplan (IP)*. Elevens digitala stöddokument följer med eleven från förskolan och genom hela grundskolan. Vid utgången av årskurs nio arkiveras dokumenten digitalt och tills vidare också i pappersform.

Vid beslut om och planering av intensifierat och särskilt stöd skall en *yrkesövergripande*

I speciallärarens yrkesroll ingår handledning av såväl elever som undervisande lärare. I Larsmo uppmuntrar vi ett coachande förhållningssätt vilket innebär att den som blir handledd är en aktiv part i processen och fokus ligger på hur man bäst kan utnyttja sina styrkor. Studiehandledaren på de högre årskurserna kan ge elever intensifierad elevhandledning inför studie- och yrkesval.

Allmänt stöd (7.2)

Det är varje elevs rättighet att få grundläggande utbildning av god kvalitet. Läraren ansvarar för att beakta förutsättningarna och behoven i hela undervisningsgruppen och hos varje enskild elev. För att detta ska lyckas är samarbetet med vårdnadshavare, andra lärare, övrig personal och olika sakkunniga viktigt. När behov av stöd uppkommer bör vårdnadshavarna kontaktas i ett tidigt skede.

Till undervisningsarbetet hör även handledande och elevvårdande uppgifter. I lärarens uppgifter ingår att bedöma behovet av stöd och att vid behov erbjuda stöd. Stödet struktureras i samarbete mellan lärarna och vid behov andra sakkunniga.

Det allmänna stödet ges i första hand av klass-/ämneslärare i samarbete med hemmet. Vid behov handleder specialläraren klass-/ämneslärare kring till exempel specialpedagogisk träning i klassrummet och metoder för differentiering i undervisningen. Specialläraren kan även ge specialundervisning på deltid under en kortare period. Inom ramen för allmänt stöd kan stödbehovet bemötas genom till exempel:

- samarbete med hemmet
- differentiering av undervisningen
- samarbete mellan lärarna
- flexibilitet i organiseringen av undervisningsgrupper
- stödundervisning
- specialundervisning på deltid under en kortare period
- arbetsinsatser av elevassistent
- plan för lärande för särskilt begåvade
- särskilda undervisningsarrangemang

Målsättning: Eleven ska med hjälp av tidigt, allmänt stöd uppnå den allmänna läroplanens mål.	
Behovsnivå: Eleven har lindriga och/eller tillfälliga svårigheter i skolarbetet.	
Vårdnadshavaren	Samarbetar med skolan. Stöder elevens skolarbete i hemmet.
Klassläraren/klassföreståndare/ ämneslärare	Samarbetar med hemmet. Samarbetar med andra lärare, andra sakkunniga, övrig personal. Ger stödundervisning. Differentierar undervisningen. Utvärderar stödåtgärderna. Handleder eleven.
Specialläraren	Utför olika test (läs och skriv, matematik m.m.) Handleder läraren kring stödåtgärder. Ger specialundervisning på deltid.
Elevvårdstjänster	Skolhälsovård Skolkurator, skolpsykolog, nepsyhandledare m

Intensifierat stöd (7.3)

En elev ska få intensifierat stöd då hen behöver mer regelbundet stöd och/eller fler stödformer samtidigt, dvs då det allmänna stödet inte är tillräckligt. I dessa fall behövs systematiskt ordnade stödåtgärder för att stödja elevens lärande, växande och utveckling.

Det intensifierade stödet kan innehålla alla stödformer förutom individualiserade mål, alltså följer eleven den allmänna läroplanen. Som en differentierande åtgärd kan *Särskilt prioriterade områden* användas under en begränsad tid, vilket innebär att stoffets omfattning begränsas. Denna åtgärd ska som regel prövas innan en överföring till särskilt stöd blir aktuell. Stödbehovet inom det intensifierade stödet kan t.ex. bemötas genom:

- specialundervisning på deltid
- individuell handledning
- flexibla grupparrangemang
- olika hjälpmedel
- differentiering av stoffet
- utökat samarbete med hemmen
- särskilt prioriterade områden som en form av differentiering
- stödundervisning
- elevvård

Stödet skall ordnas enligt elevens individuella behov och elevens utveckling skall följas upp och utvärderas regelbundet. Förändringar noteras i elevens *Plan för lärande*.

Pedagogisk bedömning (7.3.1)

När oro väcks gällande en elevs lärande, växande eller utveckling bör en pedagogisk bedömning göras. En bedömning kan t.ex. initieras av elevens lärare, vårdnadshavare eller av eleven själv. Bedömningen görs av en eller flera av elevens lärare. Vid behov kan även övriga sakkunniga delta i bedömningen. En pedagogisk bedömning görs även när man återgår från det intensifierade till det allmänna stödet.

I åk 1–6 är det klassläraren eller en annan undervisande lärare som ansvarar för att bedömningen görs. I åk 7–9 görs bedömningarna av ämneslärarna och ansvaret för att sammanställa och föra bedömningen vidare till behandling i en expertgrupp ligger på klassföreståndaren.

Innan en bedömning görs ska vårdnadshavarna och eleven informeras. Vårdnadshavarna skall också informeras så snart en förändring i planen för lärande är aktuell.

Den pedagogiska bedömningen ska omfatta elevens skolgång som helhet så att stödet kan riktas till de områden där det behövs. Då den pedagogiska bedömningen är sammanställd sammankallar klassläraren/klassföreståndaren en yrkesövergripande expertgrupp som kan ta beslut om intensifierat stöd och om eventuell omfördelning av resurser (till exempel elevassistenthjälp, specialundervisning på deltid) eller om äskande av tilläggsresurser. **Ifall det senare visar sig att eleven behöver stöd i ytterligare ämnen ska en ny pedagogisk bedömning göras.**

Plan för lärande (7.3.2)

Plan för lärande (PL) baserar sig på resultatet av den pedagogiska bedömningen.

Om man i den yrkesövergripande expertgruppen beslutar om inledandet av intensifierat stöd ska en plan för lärande (PL) göras upp.

I PL antecknas bland annat

- målen för skolgången
- vilka stödformer eleven behöver
- hur ansvaret ska fördelas mellan elev, vårdnadshavare och skola.

Elevens personliga egenskaper skrivs inte in i PL men nog elevens starka sidor och intressen med tanke på lärandet och skolgången. Planen är ett pedagogiskt dokument som uppgörs i samarbete med berörda lärare, speciallärare, elev och vårdnadshavare.

Utvärdering av planen kan ske vid gemensamt möte, per telefon eller via Wilma beroende på hur parterna kommer överens. Planen bör *utvärderas* minst en gång per läsår och resultatet av utvärderingen skrivs in i elevens plan för lärande på Wilma. I utvärderingen ska förutom de undervisande lärarna även eleven och vårdnadshavarna höras. PL *uppdateras* vid inledningen av varje läsår och när som helst under läsåret om ändringar görs. Uppdateringar ska behandlas i en yrkesövergripande expertgrupp.

Målsättning: Eleven ska med hjälp av intensifierat stöd uppnå den allmänna läroplanens mål.	
Behovsnivå: Eleven har tydliga svårigheter i skolarbetet.	
Vårdnadshavaren	Ökat samarbete med skolan Ökat stöd i hemmet kring elevens skolarbete.
Klassläraren/Klassföreståndaren	Diskuterar med vårdnadshavaren om behov av vidare stödåtgärder. Ansvarar för att en <i>pedagogisk bedömning</i> görs som underlag och för beslut om intensifierat stöd. För ärendet vidare till en pedagogisk expertgrupp som tar beslut om intensifierat stöd. Gör upp en <i>plan för lärande</i> tillsammans med berörda lärare och speciallärare. Följer upp, dokumenterar och utvärderar det intensifierade stödet.
Klassläraren/Ämnesläraren	Samarbetar med andra lärare, andra sakkunniga, övrig personal. Differentierar undervisningen. Handleder eleven.
Specialläraren	Ger stödundervisning samt stödmaterial enligt vad som antecknats i elevens PL. Deltar vid behov i uppgörandet av elevens plan för lärande. Ger vid behov specialundervisning på deltid. Handleder den undervisande läraren.
Yrkesövergripande expertgrupp	Utgående från den pedagogiska bedömningen fattas beslut om intensifierat stöd. Beslutet antecknas i elevens PL. Planerar vid behov elevvårdstjänster.
Elevvårdstjänster	Skolpsykolog, skolkurator, skolhälsovård.

Särskilt stöd (7.4)

Särskilt stöd ska ges elever, som inte i tillräcklig utsträckning når målen för tillväxt, utveckling och lärande trots andra former av stöd. Särskilt stöd ordnas inom ramen för allmän läroplikt eller förlängd läroplikt.

Syftet med särskilt stöd är att erbjuda ett mer systematiskt stöd så att eleven kan fullgöra sin läroplikt och få en grund för fortsatta studier. Ett *beslut om särskilt stöd* baserar sig på en *pedagogisk utredning*. Beslutet är ska granskas *efter årskurs två* och *sex* och alltid om elevens situation förändras. *Individualisering av en lärokurs* förutsätter ett beslut om särskilt stöd som fattas av chefen för bildningstjänster.

Ett beslut om särskilt stöd kan fattas utan en pedagogisk utredning innan förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen inleds, om det av en psykologisk eller medicinsk bedömning framgår att undervisningen p.g.a. handikapp, försenad utveckling, störningar i känslolivet eller någon annan orsak inte kan ordnas på något annat sätt.

Pedagogisk utredning och beslut om särskilt stöd (7.4.1 och 7.4.2)

Innan beslut om särskilt stöd fattas ska en *pedagogisk utredning* göras. En pedagogisk utredning kan initieras av elevens lärare, vårdnadshavare eller eleven själv. Innan en pedagogisk utredning inleds bör vårdnadshavarna informeras.

Den yrkesövergripande expertgruppen utser en person, som ansvarar för att utredningen görs. Utgående från utredningen bedöms behovet av särskilt stöd. För beredningen av beslutet om särskilt stöd kan också vid behov andra utlåtanden (psykologiska eller medicinska) bifogas. Innan beslut fattas skall *eleven och vårdnadshavare* höras.

För den pedagogiska utredningen krävs

- en utredning om elevens framsteg i studierna av de lärare som ansvarar för elevens undervisning
- en utredning om det intensifierade stödet som eleven fått och dess inverkan
- en beskrivning av elevens förutsättningar och specifika behov för lärandet
- en motiverad bedömning av om eleven behöver individualiserad lärokurs i ett eller flera ämnen samt vilka stödåtgärder eleven behöver.

En *överföring till särskilt stöd* ska föregås av en tid av intensifierat stöd. Ifall det är fråga om *individualiserade mål i ett enskilt läroämne* bör differentiering genom *särskilt prioriterade områden* först ha använts under en tid för att ge eleven möjlighet att genom begränsning av stoffet kunna komma vidare i inläringen innan beslut om individualiserade mål fattas. Inom särskilt prioriterade områden kan undervisning av specialklasslärare ingå som en stödform. Då beslut fattas om upphörande av särskilt stöd ska eleven flyttas till intensifierat stöd, åtminstone under en övergångsperiod.

Behovet av särskilt stöd ska granskas i enlighet med vad som bestäms i lag och alltid då elevens behov av stöd förändras. Enligt lagen skall beslut om särskilt stöd granskas åtminstone *inför åk 3 och åk 7*. Vid granskningen görs en *ny pedagogisk utredning* och rektorerna i åk 1–6 ansvarar för att denna granskning görs. Ärendet förs, efter behandling av en yrkesövergripande expertgrupp, vidare till chefen för utbildningstjänster senast inom maj månad.

Beslut om erhållandet eller avslutande av särskilt stöd är ett *förvaltningsbeslut* som fattas av chefen för utbildningstjänster.

Individuell plan för lärande (7.4.3)

När ett **förvaltningsbeslut** om särskilt stöd gjorts för eleven ska en *individuell plan* (IP) för elevens lärande göras upp i samråd med eleven och vårdnadshavarna.

Syftet med den individuella planen för hur undervisningen ska ordnas är att på lång sikt stödja elevens individuella process för växande och lärande. Planen ska utarbetas av en speciallärare i samarbete med elevens andra lärare, elev och vårdnadshavare.

Den individuella planen är ett skriftligt pedagogiskt dokument. Det är sålunda inte möjligt att genom besvär eller på annat sätt söka ändring i planen.

Planen ska utvärderas vid behov, dock minst en gång per läsår. Den individuella planen ska ändras då det sker förändringar i elevens behov av stöd eller förändringar i målen för undervisningen.

Målsättning: Eleven ska med hjälp av särskilt stöd uppnå den individuella planens mål.	
Behovsnivå: Eleven har omfattande svårigheter i skolarbetet	
Vårdnadshavaren	Stöder skolarbetet i hemmet.
	Deltar i uppgörandet av individuell läroplan (IP).
Klassläraren/Klassföreståndaren	Diskuterar med vårdnadshavaren om behov av vidare stödåtgärder.
	Samarbetar med <i>den yrkesövergripande expertgruppen</i> i uppgörandet av en pedagogisk utredning.
	Samarbetar med specialläraren kring uppgörandet av den individuella läroplanen (IP).
	Sammankallar till möte med vårdnadshavare, elev och speciallärare kring elevens individuella läroplan.
Klassläraren/Ämnesläraren	Samarbetar med andra lärare, andra sakkunniga, övrig personal.
	Samarbetar med speciallärare kring uppgörandet av den individuella läroplanen (IP) speciellt gällande <i>individualiserade mål och innehåll</i> .
	Integrerar eleven i hemklassen enligt elevens individuella läroplan.
	Differentierar undervisningen.

	Handleder eleven.
Specialläraren/specialklassläraren	Ansvarar för uppgörandet av elevens individuella läroplan.
	Ger specialundervisning på deltid eller heltid i vissa ämnen enligt elevens behov.
	Utvärderar IP:n minst en gång per läsår.
	Utvärderar beslutet om särskilt stöd inför åk 3 och åk 7 i samråd med en <i>yrkesövergripande expertgrupp</i> .
Yrkesövergripande expertgrupp	Ansvarar för att en pedagogisk utredning görs.
	Hör eleven och föräldrarna inför beslut om särskilt stöd.
	Planerar nödvändiga elevvårdstjänster.
	Följer upp, ansvarar för dokumentering och utvärderar elevens utveckling samt ger rekommendation om särskilt stöd.
Skolpsykologen	Gör psykologisk utredning vid behov. Remitterar till vidare utredningar vid behov.
	Skriver utlåtande om ev. behov av elevassistent eller andra särskilda undervisningsarrangemang.
Elevvårdstjänster	Skolpsykolog, skolkurator, skolhälsovård m.m.
	Läkarutlåtande och övriga utlåtanden vid behov.
Chefen för utbildningstjänster	Fattar beslut om särskilt stöd. <u>Besluten syns i elevens Wilma.</u>
	Beviljar extra resurs för elevassistenter och eventuella undantagsarrangemang.
	Informerar skolorna skriftligen om fattade beslut gällande särskilt stöd.
	Informerar vårdnadshavarna om beslutet.

Individualisering av lärokursen i ett läroämne och befrielse från studier (7.4.4)

Individualisering av kursen i ett läroämne innebär att målnivån bestäms i enlighet med elevens förutsättningar. Målen ska ändå ge eleven tillräckliga utmaningar. De eventuella konsekvenser som de individualiserade lärokurserna kan ha för fortsatta studier ska göras klart för eleven och vårdnadshavarna.

Lärokursen i ett ämne kan inte individualiseras utan ett *beslut om särskilt stöd*. I beslutet om särskilt stöd bestäms i vilka ämnen lärokursen ska individualiseras. Om det i den *pedagogiska utredningen* framkommer att eleven trots stödåtgärder troligen inte kommer att nå upp till målen för den allmänna lärokursen med godkänt resultat, individualiseras lärokursen. Varje läroämne granskas separat.

Om det senare finns behov av att utöka eller minska antalet läroämnen i vilka eleven studerar enligt individualiserad lärokurs, ska en *ny pedagogisk utredning göras*. Utgående från utredningen kan ett nytt beslut om särskilt stöd fattas.

Individualisering är det primära alternativet innan en elev befrias från studierna i en lärokurs. Det ska finnas *särskilt vägande skäl för befrielse från studier* i en lärokurs. Ett *förvaltningsbeslut* i enlighet med 18§ i lagen om grundläggande utbildning skall då fattas. För en elev som är befriad från en lärokurs under en längre tid ska annan undervisning eller ledd verksamhet ordnas.

Förlängd läroplikt (7.4.5)

Syftet med förlängd läroplikt är att genom tidigt stöd förbättra förutsättningar att klara skolgången så bra som möjligt för barn med grava funktionshinder eller svåra sjukdomar. Beslut om förlängd läroplikt fattas vanligen innan barnet blir läropliktigt och kan förverkligas så att barnet inleder frivillig förskoleundervisning på stödnivån särskilt stöd det år barnet fyller fem år. Förskoleundervisningen omfattar då två år. Beslut om förlängd läroplikt fattas av *chefen för utbildningstjänster* och föregås av ett sektorsövergripande samarbete.

Vid förlängd läroplikt ska en *individuell läroplan (IP)* utarbetas då barnet inleder förskolan. Samarbetet med eventuella läkare och terapeuter är centralt både vid beslutsfattandet och uppgörandet av den individuella läroplanen.

Det är viktigt att vårdnadshavarna informeras om de olika alternativen och om konsekvenserna av förlängd läroplikt. Elever med förlängd läroplikt och beslut om särskilt stöd kan hänvisas till *Kyrkostrands skola i Jakobstad* ifall behovet av den förlängda läroplikten kvarstår efter två år av förskoleundervisning. Hur länge förskoleundervisningen behövs och vilken skolform som är lämpligast planeras utifrån de framsteg barnet gör. Ifall den förlängda läroplikten kvarstår och barnet inleder sin grundskoleundervisning i Larsmo behöver skolformen utvärderas senast vid övergången till årskurs sju. (Se Lag om grundläggande utbildning Utbildningsstyrelsen.)

Ifall eleven har förlängd läroplikt och vårdnadshavarna önskar att deras barn går i en annan skola, t.ex. den skola som ligger närmast hemmet, skall de göra en *anhållan* om detta till svenska skolsektionen. Ny ställning till skolform kan behöva tas vid övergången till årskurs sju ifall eleven gått i skolan närmast hemmet under de lägre klasserna.

Undervisning enligt verksamhetsområde (7.4.6)

I Larsmo hänvisas i regel elever med grava funktionshinder och behov av undervisning enligt verksamhetsområde till Kyrkostrands skola i Jakobstad. Det finns i nuläget inga specialklasser i Larsmo utan specialklassundervisningen förverkligas som smågruppsundervisning i enskilda ämnen, främst kärnämnen svenska, matematik, finska och engelska.

Stödundervisning (7.5.1)

Alla elever har rätt till stödundervisning då behov uppstår. Stödundervisningen kan ges på alla nivåer av trestegsstödet vid enstaka tillfällen, till exempel inför prov eller efter frånvaro på grund av sjukdom eller resa, eller under en längre tid och kan ordnas som smågrupps- eller individuell undervisning.

Syftet med stödundervisningen är att tidigt ingripa vid svårigheter och förebygga att dessa ökar, samt att se till att eleven kan tillgodogöra sig stoff som hen eventuellt missat. Stödundervisningen fyller också en viktig handledande och kontaktskapande funktion då ämnes- eller klassläraren kan föra en dialog kring lärandet med eleven.

Initiativet till stödundervisning kan komma från eleven själv eller från undervisande lärare, och undervisningen kan ordnas flexibelt under skoldagen som flexibel gruppindelning eller i anslutning till skoldagen som en extra lektion.

Stödundervisning är en viktig del av stödet på alla tre stödnivåer och kan ges i alla läroämnen. Det är önskvärt att stödundervisning som stödform alltid provas innan en elev flyttar från allmänt till intensifierat stöd. Då en elev får stöd i någon form antecknas detta av undervisande lärare i elevens *Stödblankett* på Wilma.

Vid övergången till en ny stödnivå och som en del av den pedagogiska bedömningen eller utredningen utvärderas hur den stödundervisning som eleven fått tidigare räckt till och vilken inverkan den haft och om eleven har fortsatt behov av stödundervisning. Målen för stödundervisningen och hur den genomförs skrivs också in i planen för elevens lärande och i den individuella planen (IP).

Specialundervisning på deltid (7.5.2)

Specialundervisning på deltid ges till elever som har svårigheter med inläringen i till exempel språk, både svenska och främmande språk, matematik eller andra enskilda läroämnen. Även svårigheter med läsning, skrivning, läsförståelse, kommunikation, eller med annat som berör skolgången kan tränas i deltidsspecialundervisningen. Målet är att stärka elevens förutsättningar för lärande och växande.

I de lägre klasserna sätts mest vikt vid att stöda elever med utmaningar i basfärdigheter såsom läsning, skrivning, kommunikation och matematik. I de högre årskurserna kan basfärdigheter tränas men ofta är behovet av specialundervisningen kopplat till enskilda ämnen, läsförståelse och studieteknik. Deltidsspecialundervisning kan ges på *alla tre stödnivåer*, men om deltidsspecialundervisning behövs regelbundet och/eller i flera ämnen är överföring från allmänt till

intensifierat stöd oftast motiverat. Stödåtgärderna följs upp och antecknas i elevens *stödblankett på Wilma*. Inför överföring till nästa stödnivå ska behovet av deltidsspecialundervisning utredas och antecknas i den pedagogiska bedömningen och i planen för lärande. Det är viktigt att stödformerna dokumenteras, speciellt inför stadieövergångarna för att möjliggöra en kontinuitet i elevens stöd.

Specialundervisningen stöder den allmänna undervisningen i klass, och samarbetet mellan ämneslärare/klasslärare och speciallärare är viktigt för att planera undervisningen för eleven. Specialundervisningen förverkligas flexibelt som smågruppsundervisning, individuell undervisning eller kompanjonundervisning.

I Larsmo finns en speciallärare på varje skola som ansvarar för deltidsspecialundervisningen. Resursen fördelas i samråd med övriga lärare och skolans rektor. Genom kommunalt samarbete strävar man till att ständigt utveckla specialundervisningen från förskola till årskurs nio.

I Larsmo finns det i nuläget inga specialklasser där elever undervisas på heltid utan specialklassundervisningen förverkligas som smågruppsundervisning i enskilda ämnen, främst kärnämnen svenska, matematik, finska och engelska.

Stadieövergångar

Övergången från småbarnspedagogik till förskola

På våren bjuder förskolan in blivande elever och deras vårdnadshavare för att bekanta sig med förskolan.

Möte för överföring av information hålls på alla förskolor. I mötet deltar rektorn, förskolläraren, specialläraren i förskolan, specialläraren inom småbarnspedagogik, dagklubsledare och lärare inom småbarnspedagogik.

Målsättningen är att personalen på förskolan skall få ta del av den information gällande barnen som är nödvändig för att undervisningen på förskolan ska kunna ordnas på ett ändamålsenligt sätt. Särskild vikt läggs vid de barn som är i behov av stöd av något slag.

Läraren inom småbarnspedagogik överlämnar med vårdnadshavarnas samtycke, uppgifter, planer och utlåtanden till förskolläraren.

Övergången från förskola till årskurs ett

På våren bjuder skolan in blivande elever och deras vårdnadshavare för att bekanta sig med skolan. Skolans speciallärare träffar förskoleeleverna i smågrupper för att lära känna dem. Skolans speciallärare kan delta i utvecklingssamtal med föräldrar och elev i de fall där det finns behov av ett extra förskoleår.

Ett informationsöverföringsmöte hålls där förskolläraren, blivande klassläraren i årskurs ett, specialläraren i förskolan, rektor och skolans speciallärare deltar. Särskild vikt läggs vid de barn som är i behov av stöd av något slag. Uppgifter som är nödvändiga för att ändamålsenligt ordna undervisningen överförs. Elevernas dokument för trestegsstödet finns i Wilma redan i förskolan. Vårdnadshavarna fyller i en pappersblankett *Barnets och föräldrarnas utvärdering*. Denna blankett och eventuella kartlägningsresultat överlämnas till skolan.

Övergången från årskurs sex till sju

Tankar inför övergången till årskurs sju diskuteras vid ett utvecklingssamtal i februari med eleven och vårdnadshavarna samt vid enskilda handledande samtal mellan elev och klasslärare under vårterminen. Under våren träffar Cronhjelm skolans kurator alla elever i årskurs sex för ett individuellt samtal inför övergången och tillsammans med någon av speciallärarna hålls en informationslektion. Eleverna besöker Cronhjelm skolan tillsammans med sina klasslärare i maj och ett föräldramöte för blivande årskurs sju hålls. I september hålls ett informationsöverföringsmöte där klasslärarna för föregående läsårs sexor och sjuornas klassföreståndare deltar.

IP:n för elever med särskilt stöd utvärderas och föräldrarna hörs i samband med den pedagogiska utredningen som görs för att granska stödet. Klassläraren och vid behov specialläraren i årskurs sex fyller i en överföringsblankett (pappersblankett).

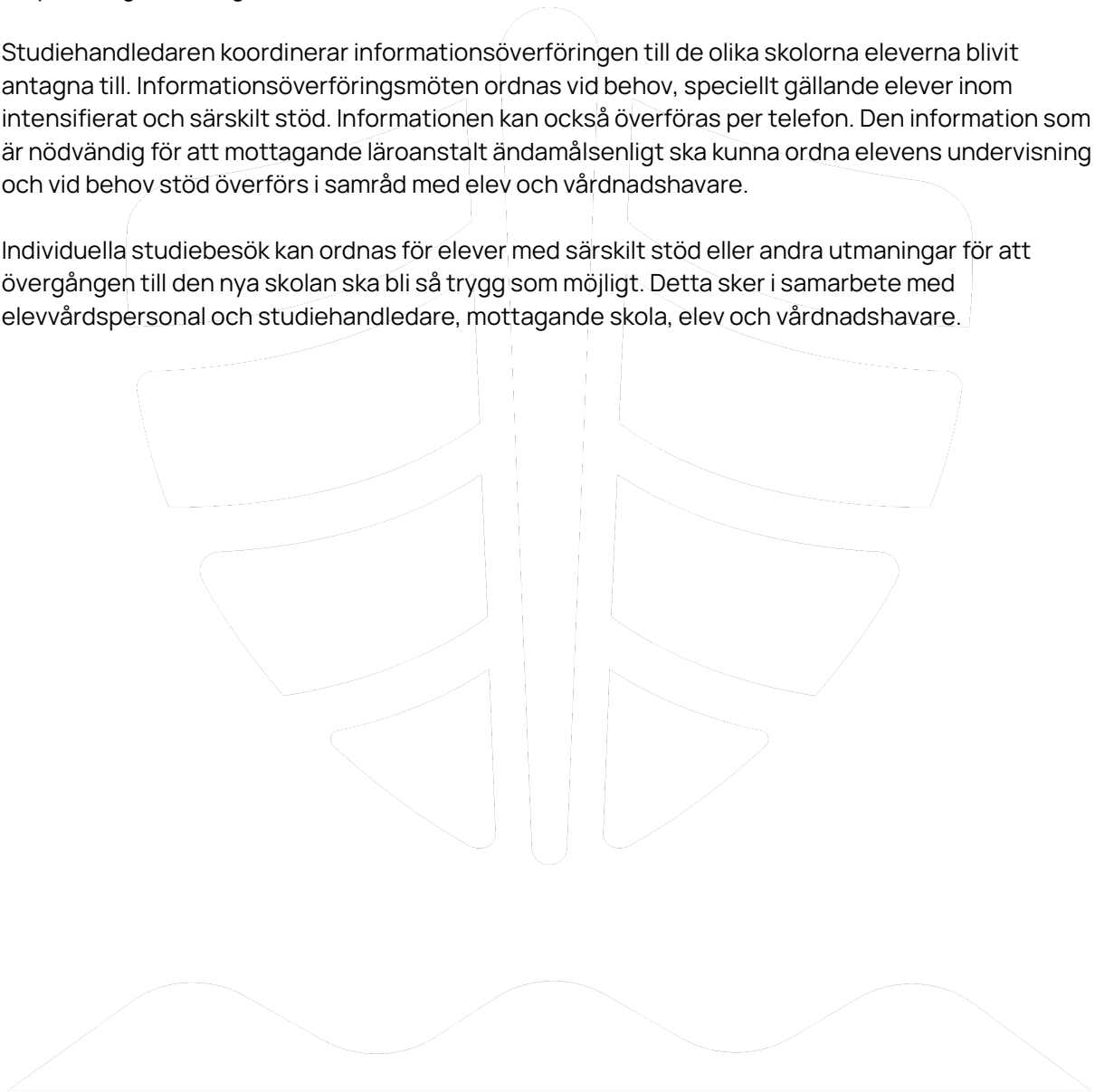
Övergången från grundskolan till andra stadiet

Studiehandledningen inför andra stadiet inleds redan i slutet av årskurs åtta i form av ett handledande samtal kring elevens intressen, styrkor och tankar inför framtiden. Vitsorden går igenom för att sporra eleven att arbeta för ett avgångsbetyg som ger önskad studieplats. Under årskurs nio fortsätter studiehandledningen kring studieval på andra stadiet.

Elever med individuella mål i både modersmål och matematik söker automatiskt till yrkesutbildning via prövning. Prövning kan ordnas också i andra fall om det finns skäl till det.

Studiehandledaren koordinerar informationsöverföringen till de olika skolorna eleverna blivit antagna till. Informationsöverföringsmöten ordnas vid behov, speciellt gällande elever inom intensifierat och särskilt stöd. Informationen kan också överföras per telefon. Den information som är nödvändig för att mottagande läroanstalt ändamålsenligt ska kunna ordna elevens undervisning och vid behov stöd överförs i samråd med elev och vårdnadshavare.

Individuella studiebesök kan ordnas för elever med särskilt stöd eller andra utmaningar för att övergången till den nya skolan ska bli så trygg som möjligt. Detta sker i samarbete med elevvårdspersonal och studiehandledare, mottagande skola, elev och vårdnadshavare.

Tidsschema för förskolan

SEPTEMBER/ OKTOBER/ NOVEMBER	<ul style="list-style-type: none">• I förskolan har alla elever en egen plan för undervisning (Barnets plan för förskoleundervisning).• Pedagogiska bedömningar (elever som har PL innan förskola) och pedagogiska utredningar behandlas av förskolans yrkesövergripande expertgrupp.• Nya pedagogiska bedömningar görs och behandlas i oktober-november och behandlas av expertgruppen.• Möten hålls för att göra upp en PL tillsammans med vårdnadshavarna, förskolläraren och eventuella övriga sakkunniga.• Specialläraren i förskolan ansvarar för uppgörandet och uppföljandet av IP.• Specialläraren gör sexårskartläggningar.
JANUARI	<ul style="list-style-type: none">• Skolmognadsbedömningar görs av specialläraren i förskolan
FEBRUARI/MARS	<ul style="list-style-type: none">• Uppföljningsmöten hålls. Vårdnadshavare, förskolläraren, samt eventuella övriga sakkunniga deltar i mötet.
MAJ	<ul style="list-style-type: none">• Ytterligare uppföljningsmöte hålls vid behov.• Överföringsmöte hålls med skolan.• Överföringsmöte hålls med dagvården.

Tidsschema åk 1-6

SEPTEMBER	<ul style="list-style-type: none"> • Klasslärare som undervisar elever med särskilt stöd lämnar in individuella ämnesmål åt specialläraren. • Klassläraren i åk 6 träffar elevernas klassföreståndare i åk 7. • Speciallärarens höstkontroller i åk 1 ska vara gjorda.
OKTOBER	<ul style="list-style-type: none"> • Specialläraren ska ha skrivit klart alla IP:n (Individuell plan för undervisning). • Klasslärarna uppdaterar blanketten Plan för lärande (PL) för elever med intensifierat stöd.
NOVEMBER	<ul style="list-style-type: none"> • Speciallärarens höstkontroller i åk 2-6 ska vara gjorda. • DLS görs i årskurs sex.
FEBRUARI	<ul style="list-style-type: none"> • Cronhjelmsskolan delges preliminära uppgifter om nuvarande elever i åk 6 med <i>PL</i> (klassläraren) och <i>IP</i> (specialläraren). • Klassläraren uppmärksammar vilka elever i åk 6 som sannolikt kommer att ha behov av <i>PL</i> eller <i>IP</i> inkommande läsår och informerar Cronhjelmsskolan om detta. • Speciallärarens test i åk 6 görs och sänds till Cronhjelmsskolan. • Resursbehovet i undervisningsgrupperna kartläggs inför nästa läsår.
MARS	<ul style="list-style-type: none"> • Klassläraren i åk 6 kontrollerar att blanketten <i>Stödåtgärder</i> är uppdaterad i Wilma för samtliga elever i åk 6.
MAJ	<ul style="list-style-type: none"> • Utvärdering av <i>PL</i> (klassläraren) och <i>IP</i> (specialläraren). • En pedagogisk utredning görs av elever med <i>IP</i> i slutet av åk 2 och åk 6. Klasslärarna och speciallärarna utvärderar sina respektive ämnen. Rektorerna i åk 1-6 ansvarar för att utredningen görs och att ärendet förs vidare till chefen för utbildningstjänster. • Speciallärarens vårkontroller i åk 1-5 ska vara gjorda. • Förskollärarna fyller i blanketten <i>Stödåtgärder</i> i Wilma. • Blivande klasslärarna för åk 1 tar del av information från förskolan. Överföringsmöte hålls med förskolan.

Tidsschema Cronhjelmsskolan åk 7–9

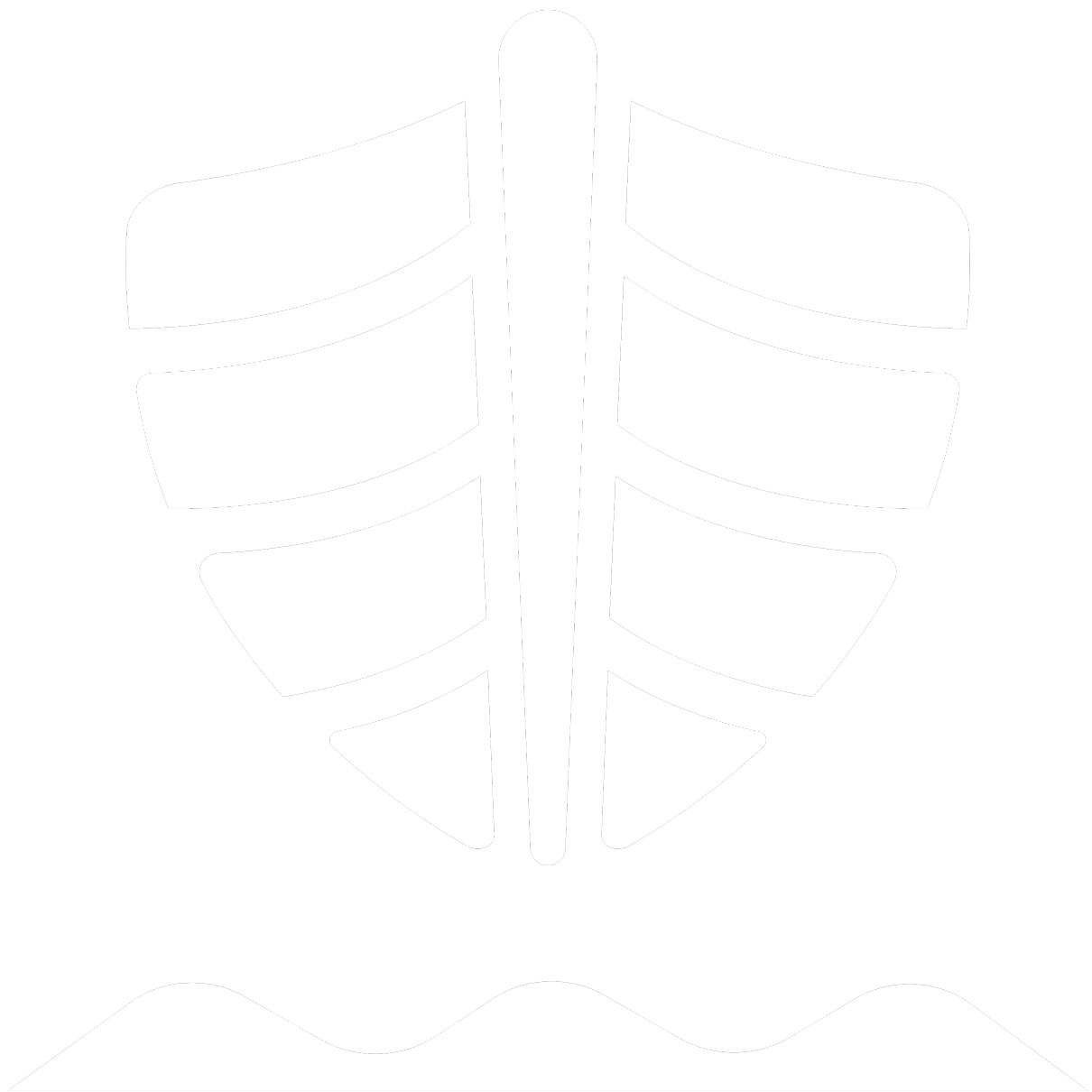
AUGUSTI	<ul style="list-style-type: none"> Information överförs till andra stadiet. Möten kan ordnas. Studiehandledaren ansvarar för informationsöverföringen, specialläraren och specialklasslärare deltar vid behov. Resursbehovet i undervisningsgrupperna kartläggs. Elevassistent- och speciallärarresurserna fördelas för period ett.
SEPTEMBER	<ul style="list-style-type: none"> Klassföreståndaren uppdaterar Plan för lärande för elever i åk 8 och 9 som tidigare haft PL. Individuella ämnesmål för elever med Individuell plan för undervisningen (IP) inlämnas till specialklasslärarna senast 15.9. Specialklasslärarna sammankallar yrkesövergripande expertgrupper för behandling av pedagogiska bedömningar och pedagogiska utredningar. Alla IP ska vara klara 30.9. Stödåtgärder för elever i åk 8–9 med PL ska inlämnas till klassföreståndarna senast 15.9. PL i åk 8–9 ska vara uppdaterade senast 30.9. Klassföreståndare i årskurs 7 träffar elevernas klasslärare från årskurs 6.
OKTOBER	<ul style="list-style-type: none"> Specialklasslärare och vid behov klassföreståndare går igenom IP med elev och vårdnadshavare. Klassföreståndare informerar vårdnadshavarna om och går igenom PL med eleverna i åk 8–9.
NOVEMBER	<ul style="list-style-type: none"> 15.11. Ämneslärarna har gjort pedagogiska bedömningar på elever där stödbehov uppdagats. Klassföreståndarna sammankallar yrkesövergripande expertgrupper som behandlar de inkomna pedagogiska bedömningarna. Berörda vårdnadshavare och elev hörs. Klassföreståndarna i årskurs sju skriver PL och vidarebefordrar informationen till speciallärarna samt elev och vårdnadshavare.
JANUARI	<ul style="list-style-type: none"> Klassföreståndarna håller utvecklingsamtal med alla elever i åk 7 och 8 under januari-mars, I årskurs nio hålls utvecklingsamtal vid behov. Speciallärare eller specialklasslärare deltar vid behov.
FEBRUARI	<ul style="list-style-type: none"> Cronhjelmsskolan får preliminära uppgifter om följande läsårs elever med IP och PL från lågstadierna.
MARS	<ul style="list-style-type: none"> Representanter från Cronhjelmsskolan besöker åk 6 i alla skolor och informerar om Cronhjelmsskolan. Överföringsmöten hålls med berörda klasslärare och speciallärare.
APRIL	<ul style="list-style-type: none"> Utvärdering av IP och PL. Alla lärare som undervisar en elev på nivån särskilt stöd skickar en utvärdering av ämnet till specialklassläraren senast 15.4. Alla ämnesspecifika utvärderingar av PL skall skickas till klassföreståndarna senast 15.4.
MAJ	<ul style="list-style-type: none"> Specialklasslärarna utvärderar IP senast 15.5. Klassföreståndarna utvärderar PL senast 15.5. Följande läsårs klassföreståndare får av kuratorn information om kommande elever i årskurs 7.
JUNI	<ul style="list-style-type: none"> Senaste IP och PL blanketter för åk 9 skrivs ut från Wilma för arkivering. En kopia skickas hem.

Förkortningar:

PL – plan för lärande

IP – individuell plan

NUT – Nämnden för Utbildningstjänster

Bilaga 1

Pedagogisk bedömning

PEDAGOGISK BEDÖMNING

Holm skola

Sida 1 / 2

Sekretessbelagd

Utskriftsdatum: 06.11.2023

BASINFORMATION

Studerande	Födelseid	Läsår	Klass	Grupphandledare/ Klassföreståndare
Testelev Holger	01.01.2013	2023-2024	Testklass 2 Holm	Amanda Sundström

VÅRDNADSHAVARE

		Tjänstetelefon
Adress	Hemtelefon	Mobiltelefon
		Tjänstetelefon
Adress	Hemtelefon	Mobiltelefon

DOKUMENT

Dokumenttyp	Dokument, förklaring	Dokumentets datum
Pedagogisk bedömning		31.10.2023

SAMARBETE OCH ANSVAR

Samarbete med elev och vårdnadshavare	
Beskrivning av samarbetet med eleven och vårdnadshavaren i samband med utarbetandet av den pedagogiska bedömningen.	
Exempel: - Diskussion med vårdnadshavare 31.10.2023 - Diskussion med eleven inför uppgörandet av dokumentet	
Lärare som ansvarat för uppgörandet av dokumentet	Ovriga ansvarspersoner
Amanda Sundström	
Andra lärare och sakkunniga som deltagit	
De personer som inte finns i listan ovanför kan antecknas här.	
Exempel: Ämneslärare Fysioterapeut	

BEDÖMNINGAR AV ELEVENS LÄRANDE OCH SKOLGÅNG

Studier och skolgång som helhet
Elevens lärande och skolgång som helhet sett ur skolans, elevens och vårdnadshavarens perspektiv.
Exempel: Eleven anser att: Skolan anser att: Vårdnadshavare anser att:
Inlärningsförutsättningar och specifika behov
Eleven gynnas av: - arbete i liten grupp - förenklat stoff osv.
Personliga styrkor
Elevens starka sidor när det kommer till skolgången och vad som intresserar hen.
Exempel: - allmänbildad - visuell - atletisk - social - intresserad av skog och natur

PEDAGOGISK BEDÖMNING

Utskriftsdatum: 06.11.2023

Sida 2 / 2

Sekretessbelagd

ELEVENS ALLMÄNNA STÖD OCH UTVÄRDERING AV STÖDFORMERNAS INVERKAN

Läroämnen
Stöd som givits och utvärdering av inverkan Det allmänna stöd som eleven fått och vad dessa stödformer haft för inverkan.
Bedömning av vilka stödarrangemang som kan användas i elevens stöd En bedömning av vilka pedagogiska stödåtgärder, stödåtgärder som gäller lärmiljön, handledning, elevvård eller andra stödåtgärder som kan användas för att stöda eleven. (Angående den individuella elevvården ska i den pedagogiska bedömningen endast ingå en kommentar om huruvida eleven ska hänvisas till individuell elevvård.)

BEHOV AV INTENSIFIERAT STÖD: INLEDNING OCH ARRANGEMANG

Bedömning av stödbehov Flyttas till intensifierat stöd		
Motiveringar Allmänt stöd räcker inte. Mera kontinuerligt stöd behövs.		
Överföring till stödnivån Intensifierat stöd	Stödet inleddes 31.10.2023	
Behandling i den mångprofessionella arbetsgruppen De sakkunniga inom elevvården som bidragit till utredningen om behovet av intensifierat stöd, samt datumen för dessa konsultationer. Exempel: Expertgrupp inom pedagogik/Nätverksmöte 31.10.2023 - Klasslärare - Speciallärare - Nepsycoach - Kurator		
Stödarrangemang som behövs Hur det intensifierade stödet ordnas, t.ex. vilka stödformer eleven kommer att behöva. Det intensifierade stödet till eleven dokumenteras närmare i läroplanen. Exempel: - bildstöd - uttänkt sittordning - instuderingsfrågor		
DOKUMENT SOM ANVÄNTS		
Övriga dokument, datum	Övriga dokument Psykologutlåtande 31.9.2023	Övriga dokument, tilläggsuppgifter

Bilaga 2

Plan för lärande

PLAN FÖR LÄRANDE

Holm skola

Sida 1 / 4

Sekretessbelagd

Utskriftsdatum: 06.11.2023

BASINFORMATION

Studerande	Födelseid	Läsår	Klass	Grupphandledare/ klassföreståndare
Testelev Holger	01.01.2013	2023-2024	Testklass 2 Holm	Amanda Sundström

VÅRDNADSHAVARE

		Tjänstetelefon
Adress	Hemtelefon	Mobiltelefon
		Tjänstetelefon
Adress	Hemtelefon	Mobiltelefon

DOKUMENT

Dokumenttyp	Dokument, förklaring	Dokumentets datum
Plan för lärande		31.10.2023

SAMARBETE OCH ANSVAR

Samarbete med elev och vårdnadshavare	
Beskrivning av det samarbete som förekommit med eleven och vårdnadshavaren vid utarbetandet av planen för lärande.	
Exempel: - Diskussion med eleven - Diskussion med vårdnadshavare	
Lärare som ansvarat för uppgörandet av dokumentet	Övriga ansvarspersoner
Amanda Sundström	
Andra lärare och sakkunniga som deltagit	
De personer som inte finns i listan ovan.	

ELEVENS MÅL

Elevers starka sidor och personliga intressen
Elevers starka sidor när det kommer till skolgången och vad som intresserar hen.
Exempel: - allmänbildad - visuell - atletisk - social - intresserad av skog och natur
Målen för elevens lärande, förmågan att arbeta, de kommunikativa färdigheterna och skolgången
De mål som ställs upp angående elevens lärande, förmåga att arbeta, kommunikativa färdigheter och skolgången.
Exempel: Elevers lärande: Eleven skall uppnå mål för årskursen med hjälp av stödåtgärder. Elevers skolgång: Eleven skall bibehålla sin positiva attityd till skolgången. Elevers förmåga att arbeta: Eleven ska ta ansvar för sitt skolarbete. Elevers kommunikativa färdigheter: Eleven ska kunna be om hjälp.
Inlärningsförutsättningar och specifika behov

Exempel:

Eleven gynnas av:
- arbete i liten grupp
- förenklat stoff osv.

PLAN FÖR LÄRANDE

Sida 3 / 4

Sekretessbelagd

Utskriftsdatum: 06.11.2023

PEDAGOGISKA LÖSNINGAR

Lösningar som gäller lärmiljöerna Exempel: - liten grupp - uttänkt sittordning m.m.
Stödformer Begränsat stoff Eriyttäminen
Övriga lösningar Stödformer som inte finns i listan ovan, eller om mera tydlig förklaring behövs.
Stödundervisning som ges eleven T.ex. stödundervisning inför/efter prov/stoff
Specialundervisning på deltid som ges eleven Exempel: - 1h matematik/vecka finns tillgänglig och används vid behov
Mål och åtgärder i handledningen av eleven Exempel: - Elevcoacing - Hjälpa med studieteknik

LÄROÄMNE

Läroämnen	Speciellt fokusområde	Mål	Förverkligande	Innehåll	Kunnande påvisas enligt följande	Principer och tidpunkter för utvärdering av kunnande
Matematik		- Följer allmän lärokurs.	- 1h specialundervisning vecka i liten grupp - Elevassistent i klassen - Skriver nedåtdifferentiera prov vid behov - Möjlighet att få textuppgifter upplästa	- Karlavagnen 4a och 4b - övrigt laborerande material		

SAMARBETE OCH TJÄNSTER SOM STÖDET FÖRUTSÄTTER

Samarbetet med eleven och vårdnadshavaren, vårdnadshavarens stöd
Mångprofessionellt samarbete De sakkunniga inom elevvården som bidragit till utredningen om behovet av intensifierat stöd, samt datumen för dessa konsultationer. Exempel: Expertgrupp inom pedagogik/Nätverksmöte 31.10.2023 - Klasslärare - Speciallärare - Nepsycoach - Kurator
Tjänster och ansvarsfördelningen mellan aktörerna

PLAN FÖR LÄRANDE

Sida 4 / 4

Sekretessbelagd

Utskriftsdatum: 06.11.2023

DOKUMENT SOM ANVÄNTS

Övriga dokument Psykologutlåtande 31.9.2023	Övriga dokument, datum	Övriga dokument, tilläggsuppgifter
--	------------------------	------------------------------------

UPPFÖLJNING OCH UTVÄRDERING AV PLANEN FÖR LÄRANDE

Tidpunkter för uppföljning och utvärdering				
Utvärderingsdatum	Förverkligande, utvärdering	I utvärderingen deltog	Utvärdering av framsteg	Bedömning av stödåtgärdernas lämplighet och tillräcklighet
Studier och skolgång som helhet				
Självutvärdering				
Planen för lärande granskas nästa gång				

Resultat av utvärderingen

Bedömning av stödbehov	
Behandlingsdatum och kommentarer	
Planen för lärande gäller från	Planen för lärande gäller till